

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Αχαρνών 2, 101 76 Αθήνα, Τηλ. 210-2124180 Fax : 210-2124524

Αθήνα 5/9/2016
Αριθμ. Πρωτ.: 815

Προς:
 Βουλή των Ελλήνων
 Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
 Τμήμα Ερωτήσεων

ΘΕΜΑ: «Καλλιέργεια μανιταριών»

ΣΧΕΤ: Η Ερώτηση 6699/01-07-2016

Απαντώντας στην παραπάνω Ερώτηση που κατέθεσε ο Βουλευτής **κ. Ι. Λαγός**, σας πληροφορούμε τα εξής:

Όσον αφορά στην προώθηση και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας του τομέα εναλλακτικών καλλιεργειών και, συγκεκριμένα, της καλλιέργειας μανιταριών, σημειώνεται ότι λαμβάνονται τα κάτωθι μέτρα:

- Προώθηση της συλλογικής οργάνωσης των παραγωγών καλλιεργητών μανιταριών μέσω της δημιουργίας Οργανώσεων Παραγωγών, στο πλαίσιο του Καν(ΕΚ) 1308/2013 και του Καν(ΕΚ) 543/2011, με ενωσιακή ενίσχυση σε ποσοστό μέχρι και 60% για την υλοποίηση επιχειρησιακών προγραμμάτων με δράσεις που στοχεύουν:
 - στον καλύτερο προγραμματισμό της παραγωγής,
 - στη βελτίωση και διατήρηση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων,
 - στην καλύτερη προώθηση των παραγόμενων προϊόντων στις αγορές,
 - στην προστασία του περιβάλλοντος κ.λπ.
- Έγκριση και προώθηση νέων τύπων θαλάμων καλλιέργειας μανιταριών, με στόχο τον εκσυγχρονισμό των εγκαταστάσεων και τη βελτίωση των συνθηκών παραγωγής.
- Δυνατότητα επενδύσεων και δημιουργία σύγχρονων μονάδων (συσκευασίας, τυποποίησης, διαλογής, συντήρησης, ψύξης, αποθήκευσης μανιταριών) μέσω των μέτρων του ΠΑΑ 2014-2020 (νέοι Αγρότες, Σχέδια Βελτίωσης κ.α.) και του νέου Αναπτυξιακού Νόμου.

Σύμφωνα με διαθέσιμα στοιχεία του ΟΣΔΕ 2015, η καλλιέργεια μανιταριών ανέρχεται σε 65 στρέμματα (*pleurotus*, *agaricus*) και τρούφας σε 540 στρέμματα.

Όσον αφορά στις προοπτικές ανάπτυξης της καλλιέργειας μανιταριών και της διαχείρισης - πιστοποίησης αυτοφύων εδάσμων μανιταριών στη χώρα μας, σύμφωνα με το αρμόδιο Ινστιτούτο Τεχνολογίας Γεωργικών Προϊόντων της Γενικής Διεύθυνσης Αγροτικής Έρευνας του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, το οποίο ειδικεύεται στην καλλιέργεια μανιταριών, σημειώνεται ότι στην Ελλάδα καλλιεργούνται σε επιχειρηματική κλίμακα, κυρίως, δύο είδη μανιταριών, το λευκό μανιτάρι (*Agaricus bisporus*) και το πλευρωτό μανιτάρι (*Pleurotus* sp.). Σε μικρότερες ποσότητες (1%-3% περίπου της συνολικής εγχώριας παραγωγής) παράγονται και άλλα εδάσιμα και φαρμακευτικά μανιτάρια, όπως αυτά των γενών *Lentinula*, *Agrocybe*, *Tuber* κ.λπ. Την τελευταία 10ετία, λόγω του υψηλού κόστους, η παραγωγή του λευκού μανιταριού (*Agaricus* sp.) μειώθηκε, ενώ αυξήθηκε η παραγωγή των μανιταριών *Pleurotus* (από 45% το 2005 ανήλθε σε 95% το 2015). Η καλλιέργεια μανιταριών είναι προωθούμενη καλλιέργεια, καθώς συμβάλλει στην ορθή αναδιάρθρωση της φυτικής παραγωγής και κατευθύνει τη γεωργική δραστηριότητα σε ελλειμματικά και υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντα.

Σήμερα, η παραγωγή των μανιταριών *Pleurotus* ανέρχεται σε περίπου 3.500 τόνους/έτος, με το 50% να παράγεται από 7-8 αυτοδύναμες μονάδες (παράγουν υπόστρωμα και μανιτάρια), ενώ περίπου 1.500 τόνοι παράγονται από 40 μονάδες δορυφόρους, δυναμικότητας 20-100 τόνους έκαστη, οι οποίες προμηθεύονται εμβολιασμένο υπόστρωμα και ασχολούνται μόνο με την παραγωγή και διάθεση των μανιταριών. Η παραγωγή των ελληνικών μονάδων δεν

επαρκεί για να ικανοποιήσει την εγχώρια ζήτηση, με συνέπεια την εισαγωγή, περίπου, 12-15 χιλιάδων τόνων μανιταριών (κυρίως λευκού μανιταριού) σε διάφορους τύπους επεξεργασίας και μορφές συσκευασίας. Ο κύριος όγκος των εισαγωγών μανιταριών στην Ελλάδα προέρχεται από Πολωνία, Ολλανδία, Ισπανία και Ιταλία, ενώ από τις τρίτες χώρες ξεχωρίζουν η Κίνα, η Ταϊβάν και η Τουρκία.

Σύμφωνα με τον ακόλουθο Πίνακα, η συνολική ζήτηση μανιταριών στην Ελλάδα παρουσιάζεται σταθερή τα τελευταία 5 χρόνια, ωστόσο, η ζήτηση των καταναλωτών για νωπά μανιτάρια αφενός αναλογεί σε περισσότερο από το 50% της συνολικής ζήτησης αφετέρου εμφανίζει ανοδική πορεία της τάξεως του 10% κατά μέσο όρο.

Παραγωγή και ζήτηση μανιταριών (ποσότητα-tn) στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2008-2015:

	ΕΤΟΣ							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ΠΑΡΑΓΩΓΗ	3.000	3.170	3.330	3.340	3.180	3.250	3.500	3.600
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ	15.799	14.521	15.593	14.274	14.084	14.030	14.104	15.531
ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΑΝΙΤΑΡΙΩΝ	1.640	1.170	1.860	962	756	1.055	741	857
ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ	17.159	16.521	17.063	16.652	16.508	16.225	16.863	18.274
ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ	18.799	17.691	18.923	17.614	17.264	17.280	17.604	19.131

Η ζήτηση των μανιταριών στην Ελλάδα προβλέπεται για την επόμενη διετία να διατηρηθεί στο επίπεδο των 16.000 τόνων, με τάσεις συγκράτησης από τους Έλληνες καταναλωτές, αλλά με αυξητική τάση από τον τουρισμό και τις τροφοδοσίες πλοίων (κυρίως κλάδος κρουαζιέρας). Ως εκ τούτου, υπάρχουν προοπτικές να διαμορφωθεί στο επίπεδο των 17.000-19.000 τόνων τα επόμενα έτη.

Κύριοι παράγοντες που αναμένεται να επηρεάσουν ευνοϊκά την εγχώρια κατανάλωση είναι: α) η έλλειψη ενημέρωσης της αγοράς για το προϊόν και τις ιδιότητές του, β) η στροφή των Ελλήνων καταναλωτών στην κατανάλωση νωπών φυτικών προϊόντων αντί για κονσερβοποιημένων, γ) η βελτίωση της ποιότητας των μανιταριών με την εισοδο στην παραγωγή νέων μονάδων που θα διαθέτουν σύγχρονη τεχνολογία παραγωγής και συντήρησης του προϊόντος, δ) η πιθανή δημιουργία περιφερειακών αγορών και ε) η πιθανή προώθηση του προϊόντος στις τουριστικές περιοχές, όπου η κατανάλωσή του σε υψηλές ποσότητες είναι δεδομένη. Ένας, επιπλέον, σημαντικός παράγοντας που αναμένεται να επηρεάσει θετικά τη ζήτηση των μανιταριών είναι οι αλλαγές που παρατηρούνται στις διατροφικές αντιλήψεις και συνήθειες του Έλληνα καταναλωτή, ο οποίος όλο και περισσότερο, πλέον, προτιμά τρόφιμα χαμηλής θερμιδικής αλλά υψηλής διατροφικής αξίας, όπως είναι τα μανιτάρια (πλούσια σε πρωτεΐνες, πτωχά σε λίπη).

Συνεπώς, για τα επόμενα χρόνια, η απόσταση ανάμεσα στις ποσότητες που παράγονται και καταναλώνονται προβλέπεται να εξακολουθεί να είναι σημαντική, στοιχείο, το οποίο, σε συνδυασμό με την εισοδο νέων τεχνολογιών στη χώρα μας (κυρίως στην παραγωγή του υποστρώματος αλλά και στην καλλιέργεια, διατήρηση των μανιταριών), οι οποίες μειώνουν το κόστος και αυξάνουν την ποσοτική παραγωγή υψηλής ποιότητας μανιταριών, ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων μονάδων παραγωγής μανιταριών στην Ελλάδα, ειδικότερα δε, τη δημιουργία μονάδων παραγωγής φρέσκων μανιταριών *Agaricus* (λευκό-καφέ).

Προς την κατεύθυνση αυτή θα συμβάλλει η δημιουργία κεντρικών μονάδων παρασκευής υποστρώματος σε συνδυασμό με την παραγωγή των μανιταριών σε μικρότερες δορυφορικές μονάδες. Το σύστημα κεντρικής-δορυφόρων περιλαμβάνει την παραγωγή από την κεντρική μονάδα υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους εμβολιασμένου υποστρώματος σε μπλοκ που μεταφέρονται για την καλλιέργεια των μανιταριών σε μικρότερες δορυφορικές μονάδες. Αυτές, συνήθως, αποτελούνται από χαμηλού κόστους θαλάμους, θερμοκηπιακού ή άλλου τύπου (δυνατότητα αξιοποίησης των ξηραντηρίων καπνού κατά τη νεκρή χειμερινή περίοδο), δυναμικότητας 20 περίπου τόνων τον χρόνο. Με τον τρόπο αυτό, συνδυάζεται η υποδομή και οργάνωση της κεντρικής μονάδας (υψηλή τεχνολογία, σύνθετος και δαπανηρός εξοπλισμός, εμπειρία και γνώση της καλλιεργητικής τεχνικής, επιστημονική παρακολούθηση της ορθής εφαρμογής της, οργάνωση και ενδεδειγμένη παραγωγή και μεταποίηση του προϊόντος) με τα

πλεονεκτήματα των δορυφορικών μονάδων: χαμηλό αρχικό κόστος εγκατάστασης, μεγαλύτερη φροντίδα στην εφαρμογή της καλλιεργητικής τεχνικής και της συγκομιδής, παραγωγή ενός προϊόντος υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους, δυνατότητα εφαρμογής καινοτομιών σε μικρή κλίμακα και, τέλος, ανάθεση της μεταποίησης και προώθησης του προϊόντος σε εξειδικευμένο προσωπικό της κεντρικής μονάδας.

Ωστόσο, η δημιουργία σύγχρονων κεντρικών μονάδων παραγωγής του υποστρώματος προϋποθέτει την υιοθέτηση μέτρων στήριξης της χρηματοδότησης από την πολιτεία, καθώς για να είναι βιώσιμη μια κεντρική-αυτοδύναμη μονάδα πρέπει να διαθέτει σύγχρονες κτιριακές και μηχανολογικές εγκαταστάσεις που συνεπάγονται υψηλό κόστος επένδυσης (>2 εκατομμύρια ευρώ), το οποίο λειτουργεί αποτρεπτικά για τους υποψήφιους επενδυτές.

Επίσης, θα πρέπει να επισημανθεί ότι μαζί με τις χρηματικές ενισχύσεις και διευκολύνσεις των νέων μανιταροκαλλιεργητών θα πρέπει να τους παρασχεθεί αρχικά, τουλάχιστον, όχι μόνο η αναγκαία εκπαίδευση αλλά και η δυνατότητα συνεχούς ενημέρωσης και τεχνικής υποστήριξης.

Στόχος είναι η επέκταση της καλλιέργειας μανιταριών στη χώρα μας μέσω εκπαίδευσης και τεχνικής υποστήριξης των μανιταροκαλλιεργητών. Καθώς η βιοτεχνολογία των μανιταριών είναι ένας αναπτυσσόμενος και πολλά υποσχόμενος κλάδος, υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για επενδύσεις στο αντικείμενο της καλλιέργειας μανιταριών (η χώρα μας είναι ελλειμματική σε μανιτάρια και γίνονται εισαγωγές) και, ειδικότερα, στην παραγωγή φαρμακευτικών μανιταριών και μεταβολικών προϊόντων τους, υψηλού βιοτεχνολογικού ενδιαφέροντος.

Επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο της παροχής υπηρεσιών του Εργαστηρίου Εδώδιμων Μυκήτων του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ/Ινστιτούτου Τεχνολογίας Γεωργικών Προϊόντων (ΙΤΕΓΕΠ):

(α) παρέχεται εξειδικευμένη τεχνολογική υποστήριξη της βιομηχανίας παραγωγής μανιταριών, καθώς και επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με τη διαδικασία παραγωγής, συσκευασίας και μεταποίησης εδώδιμων και φαρμακευτικών μανιταριών και προϊόντων τους, (β) παρέχονται συμβουλές σε ενδιαφερόμενους να επενδύσουν στην καλλιέργεια μανιταριών, (γ) παρέχονται εκπαιδεύσεις των υπευθύνων παραγωγής και του προσωπικού των μονάδων, καθώς και των ενδιαφερόμενων επενδυτών, στις σύγχρονες τεχνικές παραγωγής των μανιταριών.

Όσον αφορά στη διαχείριση των αυτοφυών εδώδιμων μανιταριών αναρτήθηκε, πρόσφατα, στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ (ΑΔΑ: 60ΡΟ4653Π8-Γ2Ρ) η Απόφαση του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) για συγκρότηση 9μελούς Ομάδας Εργασίας (συντονίζεται από το ΥΠΕΝ, στο οποίο ανήκουν τα δασικά προϊόντα), με στόχο τη δοαμόρφωση ολοκληρωμένης πρότασης για κατάρτιση νομοθετικού πλαισίου για τη διαχείριση των άγριων αυτοφυών μανιταριών της χώρας μας. Η επιτροπή αποτελείται από επιστήμονες μυκητολόγους, εκπροσώπους του ΥΠΕΝ και του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), του ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ, του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών και του συλλόγου μανιταρόφιλων Ελλάδας. Πρόκειται για μία συντονισμένη προσπάθεια από την πλευρά της ελληνικής πολιτείας, με τη συμμετοχή των αρμοδίων φορέων, προκειμένου να αναδείξει τον τομέα των μη ξηλωδών δασικών προϊόντων και δη των άγριων μανιταριών, με στόχο την αειφορική διαχείριση και την πιστοποίησή τους, ώστε να αποτελέσουν ασφαλές και ποιοτικό προϊόν με δυνατότητες εμπορικής αξιοποίησης.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Π. Μανώλης

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Υπουργείο Υγείας –
Γραφ. κ. Υπουργού
2. Βουλευτή κ. Ι. Λαγού